

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح آزمونی

قانون اساسی و نظریات تفسیری شورای نگهبان
(جزوه تخصصی آزمون وکلای قوه قضائیه)

به کوشش:

ابوالقاسم شم آبادی

فیروزه امینیان

دپارتمان تخصصی آزمون وکالت

توجه: همیشه برای مشاهده قیمت و آخرین چاپ به سایت فروشگاه مراجعه کنید (قسمت فروش سایت)

سرشناسه	شم آبادی / ابوالقاسم
شناسه افزوده	فیروزه امینیان
شناسه افزوده:	دپارتمان تخصصی آزمون وکلای قوه قضائیه (و آزمون وکالت)
عنوان قراردادی	جزوه شرح آزمون قانون اساسی و نظریات تفسیری شورای نگهبان
پدیدآور	ایران. قوانین و احکام. Iran. Laws, etc
مشخصات نشر	تهران: نشر عدلیه، ...
مشخصات ظاهری	۱۳۰ص: جدول.
فهرست نویسی	فیپا.
موضوع	آزمون وکالت - مرکز وکلای قوه قضائیه - آزمون وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۳ - ۱۴۰۴ موضوع: شرح قانون اساسی - نظریات تفسیری شورای نگهبان - مجموعه تست و پرسش‌های چهارگزینه‌ای - تست وکالت

- نام جزوه : جزوه شرح آزمون قانون اساسی و نظریات تفسیری شورای نگهبان
- مؤلفین : ابوالقاسم شم آبادی / فیروزه امینیان

شکل جزوه دارد

- نوبت چاپ :
- شمارگان : ۵۰۰
- قیمت : هزار تومان

تلفن:

۰۲۱-۶۶۹۲۱۰۰۲

۰۲۱-۶۶۵۸۱۷۴۸

Email:nashreadliye@gmail. com

http://www. adlpub. com

فقط اخلاق است که باعث احترام به حقوق معنوی می‌شود.

فهرست

۵	سخنی با خوانندگان
۷	بخش اول: فراوانی سوالات آزمون وکلای قوه قضائیه
۱۱	بخش دوم: اصول پرتکرار آزمونی
۱۵	بخش سوم: نظریات تفسیری پرتکرار آزمونی
۱۷	بخش چهارم: برنامه ریزی مطالعاتی
۲۳	بخش پنجم: محشای آزمونی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۲۲۱	بخش ششم: سوالات آزمون وکلای قوه قضائیه
۲۲۲	آزمون وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۲
۲۲۵	آزمون وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۱
۲۲۸	آزمون وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۰
۲۳۱	منابع و مآخذ

سخنی با خوانندگان:

حتماً بارها از خود پرسیده‌اید؛ چرا قانون اساسی و نظریات تفسیری مرتبط با آن به عنوان یکی از سرفصل‌های آزمون وکلای قوه قضائیه، طرح و ارائه شده است؟ یکی از دلایل اصلی اضافه شدن سرفصل حقوق اساسی به سرفصل‌های آزمون وکلای قوه قضائیه، مادر بودن قانون اساسی نسبت به سایر قوانین و مبنایی بودن مباحث و اصول آن (که باعث شکل‌گیری و تصویب سایر قوانین شده) و اهمیت آن برای وکلا و کارآموزان در جهت آشنایی با اصول مرتبط با حقوق ملت و تبعاً حمایت از حقوق موکلان خود می‌باشد؛ ضمن اینکه در دوره‌ای که این سرفصل اضافه گردید؛ رئیس این مرکز، از اساتید حقوق عمومی و مدرس حقوق اساسی بودند!

لذا به پیش گفته، این قانون به عنوان یکی از سرفصل‌های اصلی آزمون وکلای قوه قضائیه (و همچنین آزمون کانون وکلا) ارائه گردید؛

اما در رابطه با اهمیت جزوه پیش رو:

از دلایل اصلی تالیف جزوه محشای آزمون قانون اساسی و نظریات تفسیری شورای نگهبان می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- **دلیل اول:** طرح سوال از مر قانون اساسی که داوطلبان بایستی به متن اصول قانون اساسی که ۱۷۷ اصل بوده، مسلط شوند.
- **دلیل دوم:** طرح سوال از نظریات تفسیری شورای نگهبان است و در این خصوص داوطلبان بایستی به نظریات تفسیری یا مشورتی که تا کنون توسط شورای نگهبان در خصوص قانون اساسی صادر شده؛ مسلط شوند.
- **دلیل سوم:** طرح سوالات مفهومی از اصول قانون اساسی که برای تسلط بر آن مسلماً نیاز است؛ مطالب مرتبط با حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران مطالعه شود. (نکاتی که در لا به لای اصول قانون اساسی به عنوان نکته مهم، نظر آزمون و یا دکترین ارائه شده)

پیشنهاد:

چنانچه می‌خواهید مطالب این جزوه آسان شده و بر ذهنتان نشست و تثبیت گردد؛ بایستی در حین اینکه در حال مطالعه محتوای مربوط به اصول قانون اساسی می‌باشید؛ همزمان تست‌های آزمون آن را نیز زده و برای یادگیری و تثبیت مطلب، مجدد و مجدداً مطالعه نمایید؛ مخصوصاً تست‌هایی که تا کنون در آزمون‌های مختلف و همچنین در سنوات قبلی آزمون وکلای قوه قضائیه طرح شده، مورد دقت و کنترل آزمون قرار گیرد تا بر روند سوالات آزمون وکلای قوه قضائیه از ابتدا (تا آزمون اخیراً طرح شده) آشنایی پیدا کرده و بر نوع و کیفیت مباحث آزمون تسلط پیدا کنید.

موکداً تاکید می‌شود؛

قبل از شروع مطالعه برای آزمون، حتماً یک بار هم که شده سوالات سنوات قبل آزمون وکلای قوه قضائیه را مرور کرده و حداقل یک بار روزنامه وار مطالعه کنید تا با نحوه طرح سوال آشنا شوید؛ مخصوصاً اینکه خیلی از داوطلبان ممکن است؛ برخلاف سرفصل‌های دیگر آزمون مانند حقوق مدنی و تجارت و حتی اصول فقه، بر اصول قانون اساسی مسلط نبوده و حتی برخی از داوطلبان (مانند داوطلبانی که مدرک فقه و مبانی حقوق اسلامی دارند) سابقه مطالعه اصول قانون اساسی و نظریات تفسیری شورای نگهبان را نداشته و اصولاً در جریان این نکته نباشند که در آزمون وکلای قوه قضائیه از چه قسمت‌هایی سوال طرح می‌شود و یا ممکن است در آزمون پیش رو طرح گردد.

و در آخر:

التهیه، ضمن تشکر از همکاران و اساتید محترم و مجموعه ویراستاران به خاطر تلاش‌های خستگی ناپذیر، و آرزوی کسب رتبه تک رقمی در آزمون پیش رو، چنانچه خوانندگان محترم این وجیزه، انتقاد یا پیشنهادی در مورد متن جزوه دارند؛ لطفاً از طریق آدرس ذیل ما را یاری نمایند.^۱

گروه تخصصی آزمون وکلای قوه قضائیه

□ اگر شما نه: پس کی؟!

□ اگر الان نه؛ پس کی؟!

بخش اول:

فراوانی سوالات آزمون وکلای قوه قضائیه

اصولی که در سنوات قبلی آزمون وکلای قوه قضائیه محل طرح سوال بوده، به شرح ذیل می باشد:

فراوانی سوالات آزمونی وکلای قوه قضائیه	
تعداد سوالات طرح شده	اصول یا اصل مرتبط با نظریات شورای نگهبان
• ۱ سوال	• مقدمه قانون اساسی
• ۱ سوال	• اصل ۲ قانون اساسی

و

و

و

و

و

و

و.....

بخش دوم:

اصول پرتکرار آزمونی

در آزمونهای مختلف برخی اصول قانون اساسی بارها محل تکرار سوال بوده است؛ تسلط بر این اصول کمک می کند که داوطلبان بدانند تمرکز بیشتر و اصلی خود را بر روی کدام یک از اصول قانون اساسی بایستی اختصاص دهند:

اصول پرتکرار آزمونی

و

و

و

و

و

و

و.....

اصولی با سابقه اهمیت کمتر آزمونی

قابل ذکر است که چند سوال آزمون وکلای قوه قضائیه از اصولی آمده است که اهمیت آزمونی چندانی نداشته و یا برای اولین بار از آن اصل، سوال طرح شده است:

اصولی با سابقه اهمیت کمتر آزمونی

• یک سوال از مقدمه قانون اساسی

• اصل پنجاهم

و

و

و

و

و

و

و

و.....

66921002

بخش سوم:

نظریات تفسیری پرتکرار آزمونی

نظریات تفسیری پرتکرار (شورای نگهبان)

و

و

و

و

و

و

و.....

عدلیه - ۶۶۹۲۱۰۰۲

بخش چهارم:

برنامه ریزی جهت مطالعه

جدول اول

عناوینی که در مطالعه محشا تاثیر گذار است:

و
و
و
و
و
و
و.....

66921002- عدلیه-66921002

جدول دوم

پاسخ‌ها:	سوالات مرتبط:
----------	---------------

و
و
و
و
و
و
و.....

جدول سوم

پاسخ‌ها:	سوالات مرتبط:
----------	---------------

و

و

و

و

و

و

و.....

عدلیه - 66921002

جدول چهارم / برنامه ریزی ۳ ماهه

مدت زمانی که باید برای مطالعه اختصاص دهید:	روزهای هفته
--	-------------

و
و
و
و
و
و
و.....

جمع ساعات	تعداد هفته‌های مورد نیاز در فرصت ۳ ماهه
------------------	--

و
و
و
و
و
و
و.....

جدول پنجم
راهنمایی:

و
و
و
و
و
و
و.....

66921002

بخش پنجم:

محشای آزمونی

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

توجه:

برای نمونه، اصل ۴ قانون اساسی و نکات مرتبط با آن در آورده می‌شود. (لذا متن جزوه، از مقدمه قانون اساسی شروع و به اصل ۱۷۷ قانون اساسی ختم می‌گردد)

• فصل اول: اصول کلی

ضرورت ابتدای کلیه قوانین و مقررات بر موازین اسلامی

اصل ۴- کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و **تشخیص** این امر بر عهده فقهاء شورای نگهبان است.

نظریات تفسیری شورای نگهبان در خصوص اصل ۴ قانون اساسی

نظریه تفسیری:

(شماره ۱۱۴۳ / ۱ - ۲۵ / ۱ / ۱۳۶۰)

سوال: شورای محترم نگهبان قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

«اجرای قوانین و تصویب نامه‌ها و آئین نامه‌های گذشته {گوشزد: قبل از انقلاب} که **برخلاف موازین اسلامی** است و صدور حکم بر طبق آن‌ها در محاکم، بخصوص با توجه به اصل چهارم و اصل یکصد و هفتادم قانون اساسی به هیچ عنوان موجه نیست. این نظر به شورای عالی قضائی پیشنهاد شده که با توجه به این دو اصل، همه قوانین و تصویب نامه‌ها و آئین نامه‌های خلاف اسلام منسوخ و محاکم موظفند طبق اصل یکصد و شصت و هفتم بر طبق موازین اسلام رأی دهند و این موازین بوسیله شورای عالی قضائی طبق فتوای امام استخراج و به دادسراها و دادگاههای انقلاب و دادسراها و دادگاهها دیگر ابلاغ گردد و به این ترتیب تا تصویب لوایح قانونی در مجلس شورای اسلامی جلوی اجرای احکام خلاف اسلام گرفته شود. خواهشمند است نظر آن شورا را کتبا اعلام فرمائید.»

نظریه تفسیری مورخ ۱۳۶۰:

«نظریه تفسیری شورای نگهبان در خصوص اصل چهارم قانون اساسی: «مستفاد از اصل چهارم قانون اساسی این است که **به طور اطلاق کلیه قوانین و مقررات در تمام زمینه‌ها باید مطابق موازین اسلامی باشد و تشخیص این امر بعهدہ فقهای شورای نگهبان است**، بنابراین قوانین و مقرراتی را که در مراجع قضائی اجراء می‌گردد و شورای عالی قضائی {قوه قضائیه} آن‌ها را مخالف موازین اسلامی می‌داند، {گوشزد: چه قوانین قبل از انقلاب باشد و چه بعد از انقلاب} جهت بررسی و تشخیص مطابقت یا مخالفت با موازین اسلامی **برای فقهاء شورای نگهبان ارسال دارید.**»^۱

نظریات تفسیری دیگری مرتبط با اصل ۴ قانون اساسی آمده است که در متن جزوه آمده است.

۱ - نکته حقوق اداری: آیا قضات دیوان نیز تکلیف به ارسال مصوبه‌ها به فقهای شورای نگهبان را دارند؟ قضات دیوان عدالت اداری و همچنین هیات های تخصصی دیوان عدالت اداری مکلفند قبل از بررسی مصوبه‌ای اگر آن مصوبه برخلاف مبانی فقهی و شرعی بودن آن را ابتدا برای شورا ارسال دارند که بعد از اظهار نظر فقهای شورا نسبت به آن مصوبه رای خواهند داد.

توضیحات و نکات مهم:

توضیح نظریه تفسیری مورخ ۱۳۶۰ در خصوص امکان یا عدم امکان نظارت شورای نگهبان بر مصوبات شورای انقلاب (یا قبل از انقلاب و زمان شورای انقلاب) باید از دو جنبه قائل به تفکیک شد:^۱

اول: صلاحیت شورای نگهبان بر نظارت بر مصوبات قبل و بعد از انقلاب از نظر مغایرت با شرع: براساس نظر تفسیری مذکور، باید گفت که نظر و رویه شورای نگهبان در نظارت شرعی فقهای این شورا بر قوانین مصوب شورای انقلاب و قوانین مصوب پیش از انقلاب به وضوح و صراحت مشخص است. شورای نگهبان با پذیرفتن صلاحیت نظارت شرعی فقهای شورای نگهبان بر قوانین مصوب شورای انقلاب و قوانین پیش از انقلاب، خط بطلانی در عمل بر نظریه عدم شمول اصل چهارم قانون اساسی {در نظارت شرعی بر قوانین مصوب شورای انقلاب و قوانین پیش از انقلاب} کشیده است. بنابراین شورای نگهبان عملاً در نظریه تفسیری سال ۱۳۶۰ بیان کرد که این شورا صلاحیت نظارت بر قوانین و مقررات و آئین‌نامه‌های مخالف شرع را دارد.

دوم: عدم صلاحیت شورای نگهبان بر نظارت بر مصوبات قبل و بعد از انقلاب از نظر مغایرت با قانون اساسی: با بررسی و امعان نظر در نظر و رویه شورای نگهبان درمی‌یابیم، که تمایل شورای نگهبان در اظهارنظرهای خود به سمت **عدم صلاحیت نظارت بر قوانین مصوب شورای انقلاب و قوانین پیش از انقلاب** از حیث عدم مغایرت با قانون اساسی بوده است.

سوال فرعی: آیا دیوان عدالت اداری حق ابطال مصوبات و آئین‌نامه‌های (مغایر قانون) که قبل از انقلاب تصویب شده است را دارد؟ بله؛ دیوان عدالت اداری حق ابطال آئین‌نامه‌های قبل از انقلاب که مغایر قانون باشد را دارد. ضمناً در خصوص آئین‌نامه‌های خلاف شرع چه مربوط به پیش از انقلاب باشد و چه بعد از انقلاب، ابتدا باید به شورای نگهبان بفرستد تا نظر شورای نگهبان را بگیرد و در صورت اعلام مغایرت با شرع، دیوان عدالت اداری آن را ابطال خواهد کرد.

نکته همانطور که در پاورقی اصل اول ذکر شد؛ حکومت ایران بر اساس جمهوری اسلامی است. جمهوریت نشانه این است که از نظر شکلی، حکومت مبتنی بر دموکراسی، انتخابات و مشارکت عمومی است. اما اسلامیت به معنای این است که همه قوانین و مقرراتی که در کشور مورد تصویب قرار می‌گیرد باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل همانطور که ذکر شده، اطلاق دارد و شامل همه قوانین و مقررات و **حتی خود قانون اساسی** می‌شود؛ اما نکته مهم دیگر این است که نظارت بر تطبیق یا عدم تطبیق مقررات و قوانین با شرع بر عهده فقهای (چون تطبیق قوانین با موازین اسلامی جزو وظایف فقهای شورای نگهبان است و نه حقوقدانان بنابراین فقط توسط ۶ فقیه شورای نگهبان این موضوع مورد تطبیق قرار می‌گیرد). شورای نگهبان^۲ است. (که در اصول ۹۴ به بعد وظایف شورای نگهبان که متشکل از ۶ فقیه و ۶ حقوقدان بوده شرح داده شده است).

نکته **ضرورت تشخیص مطابقت قوانین و مقررات با موازین اسلامی در اصل چهارم قانون اساسی در اختیار شورای نگهبان است.**

^۱ - **گوشزد:** چنانچه تحلیل دو نکته فوق سخت به نظر می‌رسد؛ می‌توانید به مقاله دکتر علی محمد فلاح زاده با عنوان «نظارت شورای نگهبان بر قوانین مصوب پیش از انقلاب و شورای انقلاب»، فصلنامه دانش عمومی، سال دوم، پاییز ۹۲، صفحات ۱۰۳ الی ۱۲۲ مراجعه کنید. (جهت راهنمایی، اسم مقاله را در گوگل سرچ کنید به متن مقاله دسترسی پیدا خواهید کرد).

^۲ - شورای نگهبان در حقوق عمومی به **دورس حقوق اساسی** معروف است که بعد از کارکرد خوب شورای قانون اساسی در فرانسه، در قوانین ایران مورد الگوبرداری قرار گرفت؛ منتها در کشورمان شورای نگهبان دو وظیفه اصلی در بحث تطبیق دارد: تطبیق با قانون اساسی - تطبیق با شرع / حال دلیل نامگذاری شورای نگهبان چیست؟ برای اینکه نگهبان قانون اساسی و شرع است.

سابقه آزمون اصل چهارم:

سوال وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۰: در خصوص قوانین قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، کدام مورد صحیح است؟

(۱) فقهای شورای نگهبان می‌توانند آن‌ها را به دلیل مغایرت با شرع، ملغی اعلام کنند.

(۲) مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌تواند ابتدائاً راجع به آن قوانین قانونگذاری کند.

(۳) دیوان عدالت اداری به درخواست هر ذی‌نفع، طبق نظر فقهای شورای نگهبان می‌تواند آن‌ها را ابطال کند.

(۴) مجلس شورای اسلامی، فقط در صورت اعلام نظر فقهای شورای نگهبان، حق نسخ و جایگزینی آن‌ها را دارد.

پاسخ تشریحی: در خصوص قوانین قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، فقهای شورای نگهبان می‌توانند آن‌ها را به دلیل مغایرت با شرع،

ملغی اعلام کنند؛ اما در خصوص مغایرت با قانون اساسی این امر امکانپذیر نیست؛ به دلیل اینکه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از

سال ۵۸ به بعد قابلیت اعمال دارد و شامل تطبیق با قوانینی که قبل از تصویب آن شکل گرفته‌اند نمی‌شود.

*گزینه ۱ صحیح است.

سوال دکتری سال ۹۸: با توجه به نظر شورای نگهبان، در خصوص نظارت شورای نگهبان بر لوایح قانونی مصوب شورای

انقلاب، کدام مورد صحیح است؟

(۱) عدم صلاحیت نظارت بر مصوبات خلاف شرع

(۲) عدم صلاحیت نظارت بر مصوبات خلاف قانون اساسی

(۳) صلاحیت نظارت بر مصوبات خلاف قانون اساسی، در مواردی که از سوی رئیس جمهوری ارجاع داده شود.

(۴) صلاحیت نظارت بر مصوبات خلاف شرع و قانون اساسی، در مواردی که از سوی رئیس جمهوری ارجاع داده شود.

*گزینه ۲ صحیح است.

بخش ششم:

سوالات آزمون وکلای قوه قضائیه

• آزمون وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۲

۱. سوال وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۲: رسیدگی به اتهام معاونین رئیس جمهور در مورد جرایم عادی، با رعایت کدام

شرط زیر در دادگاههای عمومی دادگستری انجام می شود؟

(۱) اطلاع هیئت وزیران و اجازه مجلس شورای اسلامی (۲) اجازه مجلس شورای اسلامی

(۳) اطلاع مجلس شورای اسلامی (۴) اطلاع رئیس جمهور و اجازه مجلس شورای اسلامی

پاسخ تشریحی: مطابق اصل ۱۴۰ قانون اساسی، رسیدگی به اتهام رسیدگی به اتهام معاونین رئیس جمهور در مورد جرایم عادی با اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاههای عمومی دادگستری انجام می شود.

اصل ۱۴۰- رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و معاونان او و وزیران در مورد جرائم عادی با اطلاع مجلس شورای

اسلامی در دادگاههای عمومی دادگستری انجام می شود.

*گزینه ۳ صحیح است.

و

و

و

و

و

و

و.....

• آزمون وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۱

و
و
و
و
و
و
.....و

عدلیه - ۶۶۹۲۱۰۰۲

• آزمون وکلای قوه قضائیه سال ۱۴۰۰

و
و
و
و
و
و
.....و

منابع و مأخذ

منابع اصلی که در نگارش این اثر استفاده شده، به شرح ذیل است:

۱. کتاب حقوق اساسی دکتر سید محمد هاشمی، جلد اول انتشارات میزان.
۲. کتاب حقوق اساسی دکتر سید محمد هاشمی، جلد دوم انتشارات میزان.
۳. کتاب حقوق بشر و آزادی‌های عمومی دکتر سید محمد هاشمی انتشارات میزان.
۴. کتاب آزادی‌های عمومی و حقوق بشر دکتر منوچهر طباطبایی موتمنی، انتشارات میزان.
۵. کتاب حقوق اساسی، دکتر منوچهر طباطبایی موتمنی، انتشارات میزان.
۶. کتاب مبانی حقوق عمومی دکتر گرجی ازندریانی، انتشارات جنگل.
۷. کتاب کلیات حقوق اساسی، دکتر محمدرضا ویژه، نشر سمت.
۸. کتاب نظرات شرعی فقهای شورای نگهبان بر اساس اصل (۴) قانون اساسی، پژوهشکده شورای نگهبان.
۹. کتاب حقوق اساسی تطبیقی (نظام‌های پارلمانی، ریاستی، مختلط و اقتدارگر)، دکتر هریسی نژاد.
۱۰. کتاب نظارت و تعادل در نظام حقوق اساسی، دکتر محمد راسخ، نشر درآک.
۱۱. کتاب حقوق اساسی، دکتر ابراهیم موسی زاده، نشر دادگستر.
۱۲. کتاب مختصر حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، دکتر حسین مهرپور، نشر دادگستر.
۱۳. کتاب درآمدی بر حقوق اساسی، دکتر محمد جلالی و دکتر اسدالله یآوری، نشر میزان.
۱۴. کتاب گامی به سوی عدالت، دکتر کاتوزیان، جلد اول، نشر میزان.
۱۵. کتاب فلسفه حقوق، دکتر کاتوزیان، نشر گنج دانش.
۱۶. کتاب قانون اساسی در نظم کنونی، دکتر ساعد وکیل و دکتر پوریا عسکری، نشر مجد.
۱۷. کتاب بایسته حقوق اساسی، دکتر قاضی شریعت پناهی، نشر میزان.
۱۸. کتاب حقوق اساسی و نهادهای اساسی، دکتر قاضی شریعت پناهی، نشر میزان.
۱۹. مقاله دکتر علی محمد فلاح زاده با عنوان «نظارت شورای نگهبان بر قوانین مصوب پیش از انقلاب و شورای انقلاب»، فصلنامه دانش عمومی، سال دوم، پاییز ۱۳۹۲.
۲۰. مقاله دکتر جواد تقی زاده با عنوان «شرایط عام انتخاب پذیری در انتخابات سیاسی» پژوهشنامه حقوق و علوم سیاسی، شماره ۲ و ۳، پاییز ۱۳۸۵.
۲۱. مقاله دکتر علی اکبر گرجی ازندریانی و سمانه رحمتی فر با عنوان «استقلال قضایی به مثابه پیش شرط توسعه حقوق شهروندی»، نشریه جستارهای حقوق عمومی، شماره ۱، تابستان ۱۳۹۶.
۲۲. مقاله دکتر علی اکبر گرجی ازندریانی با عنوان «مصلحت - بانی دادرسی: شورای نگهبان به مثابه نهاد تشخیص مصلحت»، نشریه حقوق اساسی، شماره ۱۸، زمستان ۱۳۹۱.
۲۳. مقاله دکتر علی اکبر گرجی ازندریانی با عنوان «قانون اساسی شایسته»، نشریه حقوق اساسی، شماره ۱۰، زمستان ۱۳۸۷.